

# Infografika "Kā pašvaldība plāno attīstību?"

## Ilgspējīgas attīstības stratēģija

### Teritorijas plānojums

### Attīstības programma

#### Lokālpļanojums

#### Detālpļanojums

#### Investīciju plāns un Rīcības plāns

### KAS IR ILGSTPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJA?

Dokuments, kurā atspoguļota pašvaldības vīzija un ilgtermiņa attīstības prioritātes tuvāko 15 -20 gadu laikā. Pašvaldība šādā dokumentā parasti nosaka savas prioritātes dažādās attīstībai un iedzīvotāju dzīves kvalitātei aktuālās jomās (piemēram, demogrāfija, ekonomika, klimata izmaiņas, mobilitāte un transporta infrastruktūra, lauku attīstība un citas jomas), kā arī nosaka vadlīnijas pašvaldības telpiskai attīstībai (piemēram, ciematiem, lauku teritorijām, industriālām teritorijām, dzīvojamajiem kvartāliem apkaimēm, un tamlīdzīgi).

### KĀDĒĻ PAŠVALDĪBAI TĀDA VAJADZĪGA?

Tas ir pamatdokuments, no kura izriet visi pārējie plāni un programmas, kas definē turpmākās pašvaldības rīcības un lēmumus attiecībā uz noteikto mērķu sasniegšanu. Piemēram, ja pašvaldība ir plānojusi kļūt par ietekmīgu ekonomikas centru, tad svarīgi saplānot galvenos nepieciešamos soļus, lai šo vīziju varētu sasniegt, piemēram, paātrināt būvatļauju izsniegšanas kārtību, samazināt pašvaldībai maksājamās nodevas utt. Nepieciešamos soļus vīzijas sasniegšanai pašvaldība plāno vidēja termiņa dokumentos – attīstības programmā, teritorijas plānojumā.

### KĀDĒĻ TEV IR SVARĪGI PIEDALĪTIES ILGSTPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJAS IZSTRĀDĒ?

Ja vēlies ietekmēt savas pašvaldības redzējumu par turpmāko attīstību. Stratēģija ir pamatdokuments, no kura izrietēs jau detalizētāki pašvaldības plāni, kas būs sasaistīti ar detalizētāku teritorijas un finansējuma plānošanu.

### KAS IR TERITORIJAS PLĀNOJUMS?

Teritorijas plānojums ir dokuments, kurā atspoguļota vēlām pašvaldības teritorijas attīstība – ko drīkst darīt ar zemi, īpašumu noteiktajā teritorijā un kā šī teritorija varētu attīstīties nākotnē. Teritorijas plānojums ir vietējais likums un tas ir obligāti jāievēro pilnīgi visiem – iedzīvotājiem, uzņēmējiem, pārvaldes institūcijām.

### KĀDĒĻ PAŠVALDĪBAI UN TEV TAS IR NEPIECIEŠAMS?

Pašvaldībai un Tev teritorijas plānojums ir nepieciešams divu galveno iemeslu dēļ. Pirmais - lai visi iedzīvotāji varētu rēķināties ar to, ka pašvaldības teritorija attīstās saprātīgi, līdzsvaroti – nevis katrs būve jebko un kur vien ienāk prātā. Teritorijas plāns palīdz domāt vairākus soļus uz priekšu, lai ieplānotu, kurā pašvaldības daļā var attīstīt plašāku uzņēmējdarbību, kurā būvēt dzīvojamās mājas utt. Otrais – teritorijas plānojums aizsargā mums svarīgas vērtības – kultūrvēsturiskas ēkas, dabas vērtības, uzstādot stingrus noteikumus, lai tās saglabātu, lai nodrošinātu, ka tās var izmantot visa sabiedrība utt.

### KĀ TERITORIJAS PLĀNOJUMS IETEKMĒ TAVU DZĪVI?

Ja plāno iegādāties zemes gabalu mājas būvniecībai, teritorijas plānojums Tev dod iespēju apskatīties, kādas darbības ir atļautas kaimiņu teritorijās, kas var būtiski ietekmēt arī Tavu dzīves kvalitāti nākotnē. Ja Tev pieder kāds īpašums – ēka, zemes gabals, tad teritorijas plānojums Tevi ietekmē ļoti tieši – jo tas nosaka teritorijas izmantošanas noteikumus – nosaka, kādiem mērķiem vari izmantot savu īpašumu un kādas apbūves prasības jāievēro. Tas noteiks, kāda veida apbūve ir atļauta Tavas mājas apkaimē. Vai tuvējā apkaimē būs atļauts būvēt daudzstāvu daudzdzīvokļu mājas, publiskas ēkas, vai plānotas jaunas ielas utt. Tāpat Teritorijas plānojumā būs noteikts viss, kas saistīts ar attīstības iespējām – piemēram, vai un cik ielā teritorijā, pie kādiem nosacījumiem būs atļauts būvēt rūpnīcas, automazgātavas, noliktavas, fermas, lielveikalus utt.

### PATURI PRĀTĀ:

Teritorijas plānojums ir galvenais plānošanas dokuments. Taču, ja pašvaldība vai kādas teritorijas attīstītājs kādai teritorijai vēlas detalizētāk izplānot tās attīstību, to parasti dara ar divu citu dokumentu palīdzību un šos dokumentus Tu vari ietekmēt, piedaloties to publiskā apspriešanā:

- lokālpļanojums - dokuments, lai precizētu vai atrunātu detalizētāk kādas teritorijas (piemēram, novada pilsētu, vecpilsētu, ciemu, apkaimju) attīstību, tai skaitā risinātu kādu plānošanas uzdevuma vai grozītu teritorijas plānojumu;
- detālpļanojums – dokuments, lai noteiktu konkrētas zemes vienības izmantošanu un apbūves parametrus, kā arī precizētu zemes vienību robežas un aprobežojumus (piemēram, lai saprastu kā tiks veidots jaunbūvējamais ciemats, nosakot piebraucamos ceļus, paredzot atļauto ēku stāvu skaitu, ēku skaitu un citus svarīgus nosacījumus).

### KAS IR ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA?

Attīstības programma ir dokuments, kurā aprakstīts, kāda pašvaldība vēlas būt pēc aptuveni septiņiem gadiem un kā to sasniegt. Attīstības programmā ir noteikti mērķi, uz ko pašvaldība tiecas, lai uzlabotu pašvaldības kopējo labklājību – iedzīvotāju dzīvi (izglītības pieejamība, sociālā palīdzība, kultūras iespējas, sporta iespējas utt.) un uzņēmumu darbības attīstības iespējas. Attīstības programma ir detalizētāks plāns tuvākajos gados veicamajiem darbiem, lai sasniegtu tos attīstības virzienus, kas noteikti ilgtermiņa attīstības stratēģijā.

### KĀDĒĻ PAŠVALDĪBAI TĀDA NEPIECIEŠAMA?

Pašvaldība plāno savu darbību un arī budžeta izdevumus. Pašvaldībai un iedzīvotājiem ir svarīgi zināt, kādas ir tuvāko gadu attīstības prioritātes, piemēram, ja pašvaldība vēlas uzlabot izglītības kvalitāti novadā, tiek saplānots, kādas darbības jāveic (piemēram, pedagogu apmācības, skolēnu atbalsta pasākumi, materiāltehniskais nodrošinājums), lai mērķi sasniegtu. Parasti pašvaldību attīstības programmās ietverti arī dažādi sasniedzamie rādītāji, pēc kuriem var izsekot, kā pašvaldībai veicas ar katra mērķa izpildi. Pašvaldības iespējas ir ierobežotas, tādēļ ir īpaši svarīgi, ka pašvaldība, izstrādājot šādu septiņu gadu darbības plānu, prioritātes un sasniedzamos rezultātus izvirza kopā ar iedzīvotājiem, uzņēmējiem – visiem, kurus tas skars, lai vienotos, par svarīgāko tuvākajos gados. Attīstības programmas svarīgākā sadaļa ir Rīcību un investīciju plāns – tajā pašvaldība skaidri nosauc tuvākajos gados plānotās aktivitātes un rīcības, kā arī to, kādas investīcijas plānots piesaistīt pašvaldības aktivitātēm vai infrastruktūras uzlabošanai (piemēram, vai plānots skolai celt piebūvi vai pārbūvēt ciema bibliotēku, vai plānots izveidot industriālo parku, vai piesaistīt līdzekļus plūdu riska novēršanai).

### KĀ ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA IETEKMĒ TAVU DZĪVI?

Atkarībā no noteiktajām prioritātēm, pašvaldība attīstības programmā var plānot daudzus jautājumus, kas skar konkrētas iedzīvotāju intereses, piemēram:

- pašvaldības autoceļu uzlabošanu noteiktās teritorijās;
- komunālo pakalpojumu uzlabošanu;
- satiksmes lēnināšanu teritorijās;
- ielu apgaismojumu noteiktās pašvaldības sakārtošanu;
- sabiedriskā transporta pieturvietu uzstādīšanu;
- rotāllaukumu uzturēšanu/ izveidošanu;
- sporta infrastruktūras uzlabošanu;
- jaunu uzņēmumu veidošanās veicināšanu;
- atkritumu apsaimniekošanas sakārtošanu;
- interešu izglītības pulciņu pieejamību;
- izglītības iestāžu optimizāciju;
- veco ļaužu aprūpes iespēju uzlabošanu pašvaldībā,
- infrastruktūras būvniecību u.c.

Ņem vērā, ka pašvaldībai ir pienākums vismaz reizi trīs gados veidot Pārskatu par attīstības programmas ieviešanu, kurā tiek apkopots tas, kas paveikts no plānotā. Šī ir iespēja iedzīvotājiem sekot līdzi progresam.